

SZAKVÉLEMÉNY

A babérmeggy kiültetés növényeinek egészségi állapotáról

A babérmeggy balkáni illetve kaukázusi eredetű örökzöld növény. Tulajdonságai, környezeti tényezőkkel szembeni igényei (pl. talaj, hőmérséklet, víz, pH) eltérő származásuk miatt nem egységesek. A szakirodalom szerint Magyarországon az utóbbi évtizedekben jelentős babérmeggy nemesítő, szelekciós munka folyt. Egyik lelkes nemesítője volt Józsa Miklós kertész, nemesítő, volt főiskolai hallgatótársam. A fajták száma 100 feletti. Ezek között jelentős eltérések mutatkoznak a növények morfológiájában, növekedési habitusukban és egyéb tulajdonságaikban. Áttekintvén a szakirodalmat úgy tűnik, hogy nem sok adat, konkrét vizsgálat van a fajták eltérő környezeti igényeire, különösen városi környezet sajátos adottságait illetően. Sajnos nem találtam adatot a fajták egyes kórokozókkal szembeni érzékenységére sem. Ugyanakkor megfigyeléseim arra utalnak, hogy a fajták között kórokozókkal szembeni fogékonyságban is számottevő különbségek vannak.

A babérmeggy növényvédelmi problémáit illetően általában elfogadott vélemény, hogy viszonylag jól tolerálja a városi környezetet. Kórokozói között néhány gombás betegség és két baktériumos betegség előfordulása ismert. Ezek tüneti alapon jól diagnosztizálhatók.

Áttekintvén a hazai és nemzetközi irodalmat feltűnt, hogy *kiemelkedő, gyakori problémaként jegyzik a lombzat sárgulását, barnulását, a lombhullást*. Az evvel kapcsolatos tapasztalatok és vizsgálatok megállapításai azt mutatják, hogy e betegség típus nem kórokozó eredetű. Alapvetően kezelési, gondozási problémának tekintik, ill. nem megfelelő talajadottságok és vízháztartási, öntözési rendellenességekre, tápanyaghiány(ok)ra (Fe és N-hiány) vezethető vissza.

A vizsgált állomány helyszíne: Gárdonyi tér (Bp. XII. kerület). A szemle időpontja: 2020 február 17.

Megállapítások

1. A jelentős méretű, öntözött, bokorszerű növényállományban a növények jelentős részénél levélsárgulás, a levelek részleges vagy teljes barnulása, elhalása látható. A számottevő levélhullás evvel lehet kapcsolatban.
2. A tünetek fokozott mértékű jelentkezése figyelhető meg a nagy autóforgalmú Bartók Béla út oldala felé eső részen. A forgalmas autópálya közelsége, a szennyezett levegő hozzájárulhat a tünetek súlyosbodásához.
3. Gomba vagy baktérium okozta levélbetegség tünetek jóformán nem észlelhetők.
4. Teljes növénypusztulás nem tapasztalható, részleges vessző-, gallyelhalás másodlagos jelenségeként előfordul.

Hasznos információk hiánya: 1. a fajta, ill. annak igényei, toleranciája városi környezettel szemben nem ismertek. 2. A talaj tulajdonságai nem ismertek. 3. Az öntözés paraméterei a talaj tulajdonságaival összefüggésben, annak gyakorisága, normája szintén nem ismertek.

A Gárdonyi téren vizsgált növényeken mutató tünetek okait illetően véleményem a következő. A mutató tünetek nem kórokozó eredetűek, élettani jellegűek. Alapvetően kezelési problémákra vezethetők vissza. Ezek között különösen jelentős lehet a *N-hiány, vashiány vagy vasfelvételi zavar*. Jelentős tényező lehet a *vízellátási zavar*. Ez lehet

túlöntözés, de lehet az öntözés kimaradása miatti kiszáradás is. Megjegyzendő, hogy az élettani jellegű tünetek súlyosbodása esetében – pl. túlöntözés esetében, kötött, meszes talajokon – *következményként* gyökérelhalás következik be, ami részleges vagy teljes növényelhaláshoz vezethet.

Javasolt teendők: Talajvizsgálat végzése (mechanikai összetétel, pH, N-tartalom, felvehető vastartalom), és a vizsgálat eredményei alapján szükséges intézkedések megtétele. Indokolt az öntözés körülményeinek tisztázása és szükséges módosítása. A meglehetősen sűrű állományt tisztítani kell, az elhaló fás részeket és a lehullott leveleket el kell távolítani és meg kell semmisíteni.

Kiegészítő megjegyzésem a következő. A vizsgálat kapcsán Budapesten, több helyen szemléltem babérmeggy kiültetéseket. Számomra is meglepő volt, hogy a Gárdonyi téren tapasztalt problémák, tünetek több helyen is gyakoriak. Egyes helyeken súlyosabbak, mint a Gárdonyi téren. Ennek okain gondolkodván vélelmezem, hogy a jelenség fő oka kertészeti technológiai jellegű. Ez alatt értendő a telepítési terület adottságai alkalmasságának megítélése, és ha kell, kellő talajjavítás, talajcsere végzése telepítés előtt.

Tápanyaggazdálkodási vizsgálat és szükséges tápanyag visszapótlás elmaradása is ok lehet. A fajtához és a telepítés helyéhez és az időjárás körülményeihez nem- vagy nem kellően alkalmazkodó öntözés is okozhatja a betegség fellépését. Mindezek kellő szakmai figyelmet, rendszeres gondoskodást, pénzt és munkaerőt igényelnek. Ezek hiányában a babérmeggy probléma, már ami a sárgulást (yellowing) barnulást illeti, és leromláshoz, teljes növénypusztuláshoz is vezethet, egyre több panaszt fog generálni, és nálunk is – mint számos nyugati és tengerentúli országban – az evvel kapcsolatos panaszos INERNET- bejegyzések száma gyarapodni fog (pl. "mitől sárgul a babérmeggyünk? ...").

Természetesen más jellegűek a kórokozó eredetű bajok (pl. lisztharmat, *Stigmina carpophila*, *Pseudomonas syringae* és *Xanthomonas arboricola* pv. *pruni* okozta betegségek, amelyek esetében kémiai védekezés is szükségessé válhat. Ilyen esetekkel évek során és napjainkban is nem egy esetben találkoztam budapesti parkokban.

Budapest, 2020. február 23.

Dr. Vajna László
növénypatológus, az MTA doktora

Illusztrációk

(Fotó: Vajna L.)

A lombzat jelentős mértékű sárgulása (Gárdonyi tér)

Levélbarnulás, elhalás (Gárdonyi tér)

Részleges és teljes levélhalás (Gárdonyi tér)

Súlyos klorózis, sárgulás (Kossuth tér, Budapest)

Sárgulás levéltünetei (Kossuth tér, Budapest)

Súlyos mértékű levélhalás, lombhullás, leromló állapot (Kossuth tér, Budapest, a Mezőgazdasági Minisztérium épülete előtt)